

*Partizani ubiše ovoga
fratra goleme inteligencije
i enciklopedijskog znanja*

fra Martin SOPTA

54 godine
profesor u Mostaru
Franjevačka hercegovačka provincija - Mostar

Rođen je 14. veljače 1891. na Dužicama kod Mostara, od oca Martina i majke Ruže, rođ. Pinjuh. Pučku školu pohađao je u rodnom mjestu, a klasičnu gimnaziju i bogosloviju u Mostaru. Godine 1908. oblači franjevački habit. Za svećenika je zaređen 1913. u Sarajevu. Završava Filozofski fakultet u Zagrebu 1917., a studij matematike i fizike 1921. u Beogradu. Gotovo cijeli svoj radni vijek proveo je kao profesor franjevačke klasične gimnazije u Širokom Brijegu i profesor filozofije u Mostaru.

Partizani su ga ubili 12. veljače 1945. negdje kod Ljubuškog.

Donosimo izvješće Karla Sopte, najbližeg rodaka pokojnoga fra Martina:

Pok. fra Martin bio je jedna izuzetna inteligencija. Bio je živa enciklopedija. Rješavao je matematičke zadatke profesora matematike. Ljudi koji su ga poznavali tvrdili su da je fra Martin Sopta najpametniji fratar na svijetu. U ono vrijeme nije bilo kompjutera, ali je fra Martin pamtio poput kompjutera...

U zborniku radova *Franjo među Hrvatima* (1976.) o fra Martinu piše:

Cijeli je život proživio kao profesor gimnazije na Širokom Brijegu i profesor teologije u Mostaru. Po svojoj izvanrednoj sposobnosti mogao je podjednako predavati gimnazijske, filozofske i teološke predmete. Posebno se bavio matematikom i fizikom. Slobodno vrijeme što mu je preostajalo od profesorskih predavanja i svećeničkih dužnosti provodio je čitajući.

Dr. fra Andrija Nikić pišući o stradanju hercegovačkih franjevaca u knjizi *Hercegovački franjevački mučenici* (1992.) o fra Martinu piše sljedeće:

Filozof po naravi i struci. Čvrste kršćanske i filozofsko-teološke vjere... Bio je enciklopedija znanja. Pamtio je, poput kompjutera.

No, to što je bio veliki enciklopedist nije bio razlog da ga jugokomunisti poštede. Trebalo je razoriti hrvatsku i katoličku Hercegovinu, tvrđavu katolicizma i hrvatstva.

Na tome putu je donesena odluka da se svi fratri pobiju, kao i biskupski svećenici, u Bosni zvani petrovci. Ovo pravilo potvrđuje i list *Hrvatski narod* iz 1945. godine:

Među hrvatskim intelektualcima došli su na red i katolički svećenici. Oni ponajprije, jer su najbliži širokim slojevima naroda, s njim su u dnevnom dodiru i po svom pozivu određeni davati narodu dubovnu branu i utjebu. Boljševička propaganda morala je neminovno doći u sukob s propovjednicima Evandjelja i s pravim narodnim sinovima, koji su uz narod stajali i u dobru i u zlu. U tome je bit sukoba, hoće li narod ostati vjeran sam sebi, svojoj vjeri i nacionalnoj kulturi, ili će pribaviti boljševizam. Sve ostalo što partizani u svojim optužbama iznose, nazivajući svećenike "fašističkim špijunima", sve su to laži.

Izvori i literatura:

Hrvatski narod, 16. 3. 1945., br. 1286.

Jurišić, fra Hrvatin Gabrijel, *Franjo među Hrvatima*, 1976.

Nikić, dr. fra Andrija, *Hercegovački franjevački mučenici*, Mostar, 1992., str. 197-198.

Pismo-Karla Sopte, 29. 3. 1993.